

Sygn. akt IV CSK 365/14

POSTANOWIENIE

Dnia 3 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa Prokuratora Okręgowego w S.
przeciwko A. D., T. S. i B. S.

o ustalenie nieważności umowy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 3 grudnia 2014 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych T. S. i B. S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 10 grudnia 2013 r.,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanych B. S. i T. S. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 27 maja 2013 r., którym uwzględnione zostało powództwo o ustalenie nieważności umowy sprzedaży nieruchomości zawartej przez pozwanych w dniu 15 września 2009 r.

Pozwani nabywcy nieruchomości B. S. i T. S. powołali w skardze kasacyjnej obie podstawy przewidziane w art. 398³ § 1 k.p.c., a we wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania wskazali przyczyny objęte art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego połączyli z koniecznością udzielenia odpowiedzi na pytanie: „czy wytoczenie przez prokuratora powództwa samoistnego o ustalenie nieważności czynności prawnej w oparciu o przepisy art. 7 i 57 k.p.c., zwalnia go z obowiązku wykazania interesu prawnego, w rozumieniu art. 198 k.p.c., także w sytuacji, gdy prokurator mógłby wytoczyć powództwo dalej idące, tj. powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Potrzeba wykładni przepisów budzących wątpliwości dotyczyła art. 189 k.p.c. w kontekście interesu prawnego prokuratora w wytoczeniu samoistnego powództwa o ustalenie nieważności czynności prawnej.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynikała z nieuwzględnienia przez Sąd Apelacyjny naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przytoczonych w apelacji przepisów art. 202 w związku z art. 38 § 1, art. 46 § 2 oraz art. 200 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została jako nadzwyczajny środek prawny, służący od prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego, polegającego na ujednoczeniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Założenie to może być zrealizowane jedynie poprzez powołanie i uzasadnienie istnienia co najmniej jednej z przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Nie jest rolą Sądu Najwyższego nie będącego trzecią instancją sądową, korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej sprawie, nawet gdyby w rzeczywistości miały one miejsce. Do realizacji

celu wyznaczonego temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia dochodzi przez spełnienie chociaż jednej z przesłanek objętych art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Przedstawienie okoliczności, uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które zmierzają do wyjaśnienia, jakie zagadnienie prawne występuje w sprawie i dlaczego jest ono istotne, albo określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ponieważ nie były one przedmiotem wypowiedzi tego Sądu. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego będzie uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w jego rozumieniu, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie.

Uprawnienie prokuratora do samodzielnego pozywania podmiotów konkretnego stosunku prawnego, stosownie do art. 7 i art. 56 k.p.c., będące jego legitymacją publicznoprawną, związane jest z nałożonymi zadaniami, polegającymi ochronie praworządności, praw obywateli lub interesu społecznego. Kwestia wytaczania powództw przez prokuratora i ich rodzajów nie stanowi nowego i nierozwiązanego do tej pory zagadnienia prawnego. Ukształtowane zostało w orzecznictwie zapatrywanie, że dotyczy to również rodzaju powództwa, które w ocenie prokuratora w miarodajny sposób realizuje cel w postaci eliminowania konkretnych stosunków prawnych z obrotu prawnego. Skarżący nie przedstawili argumentów skłaniających do przyjęcia, że zachodzi konieczność zmiany przyjętej linii orzecznictwa.

Przyczyna istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., wymaga wskazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi wątpliwości, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć, jak też, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy.

Zakresy przyczyn objętych art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. krzyżują się, a zatem materia przedstawiona w ramach pierwszej z nich odnosi się również do drugiej. Istnienia pozostałej część tego problemu, dotyczącej rozbieżności orzecznictwa związanego z obowiązkiem wykazywania interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności stosunku prawnego, skarżący nie wykazali. Nie ma podstaw do uznania, że doszło do rozbieżności, w sytuacji wydania jednego judykatu, odbiegającego od innych; przyjmujących zgodnie utrwalone rozumienie znaczenia art. 189 k.p.c., w kontekście ciężaru dowodu spoczywającego na prokuratorze. Skarżący nie przedstawili żadnych racji za twierdzeniem o potrzebie zmiany dotychczasowej wykładni.

Skarga może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli we wniosku zostanie zawarty, a w jego uzasadnieniu uargumentowany, wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta "oczywistość".

Argumenty przedstawione na poparcie tego twierdzenia, powinny koncentrować się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego bezsprzeczności, widocznej bez potrzeby pogłębionej analizy prawnej.

Analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienia, w świetle jej podstaw oraz motywów zaskarżonego wyroku nie daje przesłanek do oceny, iż kwestionowane rozstrzygnięcie stanowi konsekwencję rażących błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa, jak też, że zachodzi potrzeba rozpoznania skargi kasacyjnej. Stanowisko skarżących, pominęli ograniczenie dotyczące możliwości powoływania się w skardze kasacyjnej na naruszenie przepisów postępowania.

W postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym nie doszło do nieważności postępowania, której przyczyny Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę z urzędu w granicach zaskarżenia.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.